

Betreft: Position paper
Beleidsnota 'Doen waar Nederland goed in is'

Datum: 7 September 2022

1. De context

De beleidsnota 'Doen waar Nederland goed in is: Strategie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking' is een nadere uitwerking door de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking Liesje Schreinemacher van het coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst'. In deze position paper geeft IDH haar visie op deze beleidsnota. IDH heeft ook haar input gegeven via de eerder gepubliceerde internetconsultatie.

2. De beleidsnota en de rol van IDH

De beleidsnota is omvangrijk en daarom lichten we graag een beperkt aantal punten toe:

1) *Meer focus op buitenlandse handel*

Nederland heeft een belangrijke rol te spelen in de samenwerking met overheden via haar postennetwerk aan routekaarten (zgn roadmaps) voor transitie, bijvoorbeeld voor het aanpakken van klimaatrisico's en het mogelijk maken van duurzame ontwikkeling in belangrijke landbouwsectoren en/of waardeketens. Uit deze routekaarten zullen nieuwe kansen voor Nederlandse bedrijven voortvloeien. IDH heeft een brede portefeuille van *proof of concepts* in zowel routekaarten als allianties en kan dergelijke agenda's bijeenbrengen.

2) *Buitenlandse handel en ontwikkelingssamenwerking: Samen sterker*

Het verband tussen hulp en handel ligt aan de basis van het bestaan van IDH en vormt de kern van onze strategie om betere banen, betere inkomens en beter milieu te bereiken. De ontwikkeling van routekaarten, het herstel van landschappen en transparantie in de waardeketens kunnen een betere multistakeholder-samenwerking op weg naar de SDG's ondersteunen. Wij zien als IDH echter dat er een grote interesse is om een private samenwerking aan te gaan, als er niet slechts in het desbetreffende land zelf wordt geïnvesteerd, maar verduurzaming in de gehele keten hieraan ten grondslag ligt. Dit betekent het dragen van een gezamenlijke verantwoordelijkheid waarin alle actoren dat deel kunnen transformeren waar zij invloed op hebben. Dit waarborgt een structurele verbetering, niet per land maar voor de sector als geheel. Voorts kunnen hulp en handel vanuit een gecombineerd perspectief worden benaderd door te werken aan push/pull-dynamiek en handelsstromen in de context van het denken over de nationale economie.

3) *Afrikastrategie*

Tegen het jaar 2100 zullen er tussen de 3 a 4 miljard mensen op het Afrikaanse continent wonen: zo goed als gelijk aan Azië. Een enorme markt met evenzo grote uitdagingen qua voedselvoorziening, het beschermen van natuur, educatie, banencreatie, etc. Nederland en Europa staan nog teveel met de rug naar Afrika en dat kan en moet anders. IDH werkt aan een African Food Systems Transformation Agenda, waarbij organisaties samenkomen om de status quo te doorbreken. De eerste bijeenkomsten van coalitiepartijen hebben al plaatsgevonden in Kenia en Rwanda. Alle actoren hebben hierbij een verantwoordelijkheid, tenslotte, de complexe, dynamische en onderling samenhangende uitdagingen kunnen alleen worden aangepakt als we verder kijken dan slechts het verbeteren van subelementen

van voedselsystemen. De rol van de Nederlandse overheid is hierin ook essentieel in het verbeteren van de deelname van het bedrijfsleven van (Afrikaanse) ontwikkelingslanden aan het internationale handelsverkeer, zoals de Minister aangeeft. Afrika is voor de eigen voedselvoorziening sterk afhankelijk van invoer van levensmiddelen uit Azië, maar ook uit Europa en Nederland. Nieuwe handelsakkoorden kunnen leiden tot een onafhankelijk marktsysteem dat prioriteit geeft aan lokale ontwikkeling en teelt van voedselgewassen, respect voor mensenrechten, klimaat en milieu, wat weer leidt tot een grotere veerkracht.

3. Aanbevelingen

- *Ambitie*

In de nota staat dat Nederland een toonaangevende speler is. Maar eerlijkheid gebiedt te zeggen dat Nederland dit *was*. Nederland *kan* weer een voortrekkersrol spelen, maar zal dan nog meer moeten investeren in het opschalen van hulp&handel. IDH heeft hier succesvolle voorbeelden van. Laten zien dat het echt werkt. Partnerlanden, andere landen en bedrijven kijken naar Nederland. Dan is het goed om extra te investeren zoals het kabinet beoogt, maar meer is nodig. Maak gebruik van de hefboomwerking door de kennis en kunde van Nederlandse bedrijven, kennisinstellingen en ontwikkelingspartners in te zetten door actief publiek-private samenwerkingen te bouwen. Dit kan investeringen genereren waardoor nieuwe methodieken kunnen worden ontwikkeld die toegang geven tot baanbrekende ontwikkelingen. We moeten onszelf dwingen de traditionele aanpak los te laten, we weten immers al waar dit ons brengt.

- *Schaal*

Design for scale: met nog acht jaar te gaan om de SDGs te behalen en binnen de 1.5 graden te blijven is er geen tijd meer voor proberen. Er is nu op grote schaal actie nodig. Focus is daarbij een goed hulpmiddel, maar niet voldoende. De overheid moet het samenkomen van partijen faciliteren en de versnippering van spelers en middelen en daarmee onderlinge concurrentie en het ontbreken van een gedeelde agenda een halt toeroepen. Hierin heeft de overheid als financier en wetgever een cruciale actieve rol te vervullen.

- *Doelen*

De doelen van het beleid zijn sporadisch specifiek, tijdgebonden en meetbaar geformuleerd: de nota gaat met name over het wat en waarom, minder over wie en hoe. Veel goede zaken worden genoemd, zoals klimaat, leefbaar loon, gender en voedsel; wat het kabinet wil bewerkstelligen is onduidelijk. Concretisering is nodig. Wij pleiten voor een systeembenadering, gecombineerd met lange termijn investeringen. Anders kunnen de aantallen misschien wel worden gehaald, maar is het resultaat tijdelijk en niet schaalbaar.

- *Risico*

IDH is het geheel eens met de insteek van het kabinet om meer risico te nemen, maar huiverig over de nadruk op het planbaar maken van duurzame ontwikkeling. Dit is ook een contradictie: je kan niet *en* risico nemen *en* alle risico's uitsluiten. Maak duidelijk waar het *mogelijke* succes groter is dan het risico en accepteer dit. Ga staan voor innovatie, hooghangend fruit, de stip achter de horizon zetten. Daar kan Nederland voorop gaan en laat andere partners de schaal brengen, dat is het innovatieve en ondernemende karakter dat Nederland definieert en wat nu meer dan ooit nodig is.